

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
8420-08

meddelad i Stockholm den 18 oktober 2010

KLAGANDE

Vingåkers kommun
643 80 Vingåker

MOTPART

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 28 november 2008 i mål nr 2634-08, se bilaga

SAKEN

Särskild avgift enligt socialtjänstlagen

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten beslutar, med ändring av kammarrättens dom, att Vingåkers kommun ska betala en särskild avgift till staten om 50 000 kr.

YRKANDEN M.M.

Vingåkers kommun överklagar kammarrättens dom och yrkar att kommunen inte ska åläggas att betala någon särskild avgift. Om Regeringsrätten skulle finna att särskild avgift ska betalas yrkar kommunen att avgiften sänks. Kommunen anför i huvudsak följande.

Dok.Id 96123

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Mål nr
8420-08

Kommunen kan inte lastas för att en tillfällig ökning av antalet ansökningar om särskilt boende har skett. Den tillfälliga ökningen måste anses vara utom kommunens kontroll. En kommun av Vingåkers storlek har inte ekonomiska resurser att ha ett flertal platser för särskilt boende stående i reserv. Detta innebär dock inte att kommunen brister i sin planering av platser i särskilt boende. I dag finns det inga beslut att verkställa som är äldre än tre månader. Kommunen har vidare inte kunnat planera för ett särskilt boende för B.O. eftersom man inte hade räknat med att hon skulle flytta till Vingåker och direkt begära särskilt boende. B.O. tackade dessutom nej till erbjudandet om plats. Hon uppgav då att hon kände sig bättre och klarade sig bra med de insatser hon fått. Detta visar att redan givna insatser var tillräckliga och att B.O. tillförsäkrats en skälig levnadsnivå.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har bestritt bifall till överklagandet och anført i huvudsak följande. Kommunen bedömde i sin utredning och i sitt beslut att B.O. på grund av demens hade omfattande behov av stöd och tillsyn och att hennes sjukdom medförde oro och ångest samt stundtals försatte henne i farliga situationer. Hennes behov ansågs vara så stora att hon beviljades bistånd i form av särskilt boende med omvårdnad, service och tillsyn dygnet runt. Med beaktande av dessa behov kan inte hemtjänst 24 timmar per månad och dagvård 2 gånger per vecka vara tillräckligt. B.O. beviljades plats i särskilt boende den 19 juli 2006 och blev erbjuden plats först den 5 november 2007. En sådan fördröjning är oskälig.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Socialstyrelsen har den 1 januari 2010 övertagit länsstyrelsernas ansvar för tillsyn över socialtjänsten. Enligt övergångsbestämmelserna till lagändringen (SFS 2009:596) skulle vid ikraftträdandet bl.a. ärenden där länsstyrelsen ansökt om särskild avgift överlämnas för handläggning hos Socialstyrelsen. Socialstyrelsen är därför numera kommunens motpart i målet.

Mål nr
8420-08

I 16 kap. 6 a § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, föreskrivs att en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § som någon är berättigad till enligt ett beslut av socialnämnden ska åläggas att betala en särskild avgift.

Enligt 16 kap. 6 b § SoL fastställs den särskilda avgiften till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt kan anses vara. Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det.

När det gäller förutsättningarna för eftergift anförs i förarbetena (prop. 2005/06:115 s. 127) bl.a. följande. Avgiftsskyldigheten ska bygga på ett strikt ansvar. På motsvarande sätt som gäller vid kommunalt domstolstrots måste det dock finnas en möjlighet att sätta avgiften lägre än normalt eller att efterge den helt när det finns särskilda omständigheter. Om den enskilde, innan tidpunkten för skälig tid överskridits, har fått ett godtagbart erbjudande om bostad som han eller hon tackat nej till anser regeringen att synnerliga skäl för eftergift av sanktionsavgiften kan finnas. Vidare anförs att de omständigheter som bör kunna anses utgöra synnerliga skäl är omständigheter som legat utanför kommunens kontroll. Att man i sin ekonomiska planering prioriterat medlen på ett sådant sätt att resurserna inte räckt till för att tillhandahålla insatser enligt lagen kan sålunda inte utgöra skäl för eftergift.

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. B.O. flyttade till Vingåkers kommun den 11 juli 2006. Den 19 juli samma år beviljade socialnämnden henne bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av särskilt boende. Av beslutsunderlaget framgår att B.O. har en demenssjukdom. I avvaktan på att beslutet skulle verkställas erhöll B.O. daglig hemtjänst och dagvård två dagar i veckan. Hon erbjöds plats i särskilt boende den 5 november 2007. Hon tackade då nej till den erbjudna platsen med hänvisning till att hon mådde bättre än vid tillfället för ansökan och att hon var nöjd med de insatser som kommunen erbjudit under väntetiden.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Socialnämndens beslut om rätt till bistånd gäller omedelbart. Den beslutade insatsen ska därför i princip tillhandahållas utan fördröjning. Ett visst dröjsmål måste dock accepteras när det gäller tillhandahållande av en permanentbostad (se t.ex. RÅ 2007 ref. 36).

I det nu aktuella fallet gick det mer än ett år och tre månader från det att B.O. beviljades den sökta insatsen till dess att en plats erbjöds. Att beslutet inte verkställdes tidigare berodde enligt kommunen på att den under den aktuella perioden hade fått in ovanligt många ansökningar om särskilda boenden. Kommunen anför att en kommun av Vingåkers storlek inte kan ha ett flertal platser för särskilt boende stående i reserv. Vidare var B.O. nyinflyttad i kommunen och det var därför inte möjligt att planera för hennes behov av särskilt boende. Även om dessa omständigheter bör kunna beaktas vid bedömningen av om dröjsmålet är oskäligt finner Regeringsrätten att de inte kan motivera ett så långt dröjsmål som det är fråga om i detta fall. Dröjsmålet måste därför anses oskäligt. Det finns således förutsättningar för att ålägga kommunen att betala särskild avgift.

När det gäller frågan om avgiftens storlek och om det finns skäl för eftergift gör Regeringsrätten följande bedömning. B.O. tackade nej till erbjudandet om plats i särskilt boende med hänvisning till att hon numera mådde bättre och att hon var nöjd med de insatser som hon fått under väntetiden. Före tidpunkten för erbjudandet hade hon dock inte till kommunen uttryckt att hon inte längre var intresserad av ett sådant boende. Kommunen hade således fram till den tidpunkten inte anledning att anta annat än att hon fortfarande var i behov av och önskade den beslutade insatsen. Den omständigheten att hon på grund av ändrade förhållanden tackade nej till erbjudandet utgör därför inte grund för att helt efterge avgiften. Med hänsyn till att B.O. av allt att döma tillförsäkrades goda levnadsvillkor genom de insatser som hon fick under väntetiden och till omständigheterna i övrigt anser Regeringsrätten emellertid att den särskilda avgiften kan sättas

Mål nr
8420-08

relativt lågt. Regeringsrätten finner vid en samlad bedömning att avgiften bör bestämmas till 50 000 kr.

Susanne Billum

Marianne Eliason

Peter Kindlund

Henrik Jermsten

Kristina Ståhl

Ann-Charlotte Borlid
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-09-08